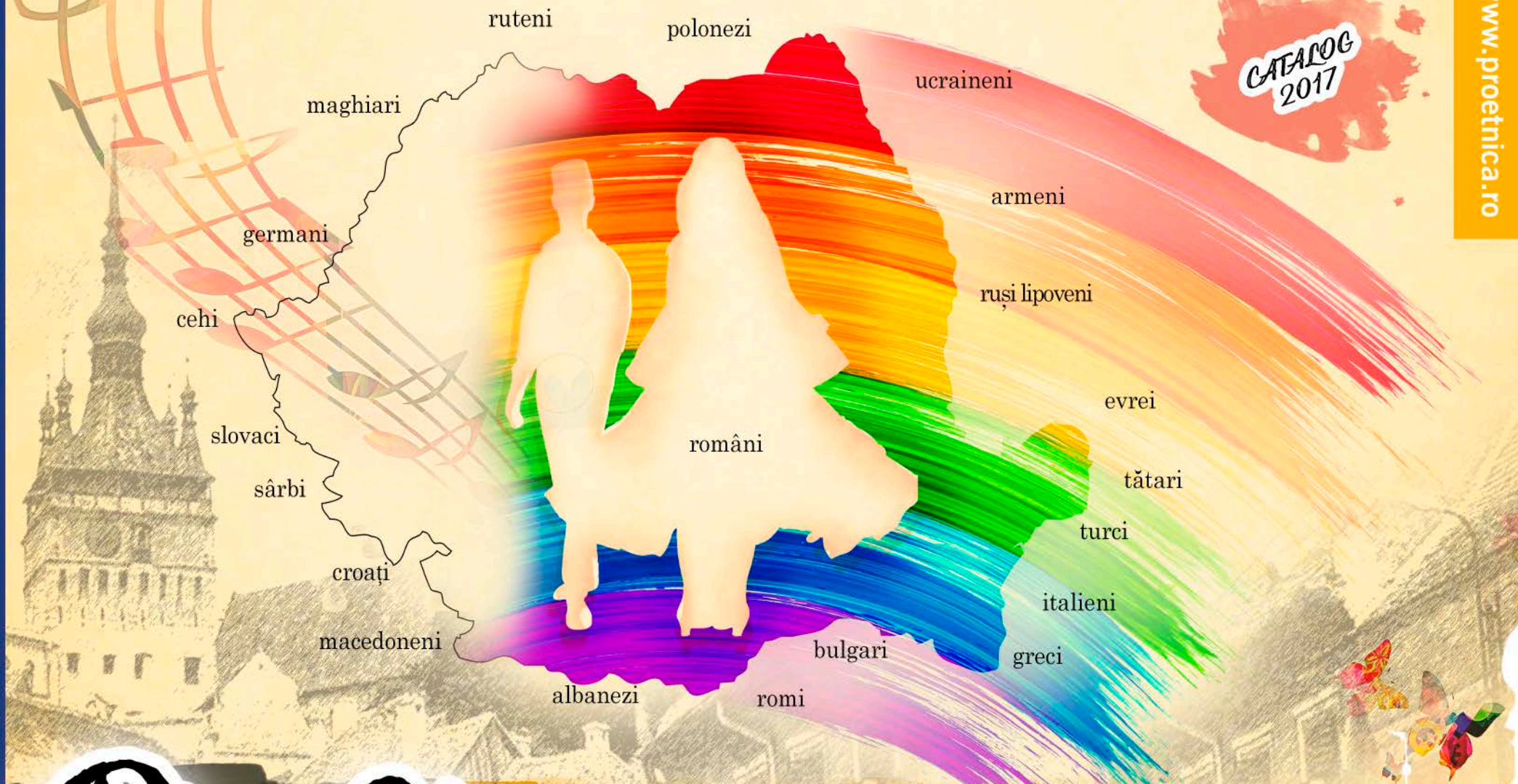

CATALOG
2017

ruteni

polonezi

ucraineni

maghiari

armeni

germani

ruși lipoveni

cehi

evrei

slovaci

români

tătari

sârbi

turci

croați

italieni

macedoneni

bulgari

greci

albanezi

romi

ProEtnica

Festival Intercultural Sighisoara

Editia a XV-a **17-20 august 2017**

ProEtnica este în concordanță cu principiile „Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale”

▶▶▶ ...semnată de statele membre ale Consiliului Europei, care a fost ratificată de România în 1995 și care a intrat în vigoare în 1998.

În această convenție, scrie: *„...o societate pluralistă și cu adevărat democratică trebuie nu numai să respecte identitatea etnică, culturală, lingvistică și religioasă a fiecărei persoane aparținând unei minorități naționale, dar și, deopotrivă, să creeze condiții corespunzătoare care să le permită să-și exprime, să păstreze și să dezvolte această identitate”*

și

„... realizarea unui climat de toleranță și dialog este necesară pentru a permite diversității culturale să reprezinte o sursă, dar și un factor, nu de divizare, ci de îmbogățire a fiecărei societăți.”

În Comunicarea Comisiei Comunităților Europene privind o agendă europeană pentru cultură într-o lume în proces de globalizare referitoare la diversitate culturală și dialog intercultural (art. 3.1.) este stipulat:

„În vederea situării simultane în prim-plan a patrimoniului nostru cultural, cât și a recunoașterii contribuției tuturor culturilor prezente în societățile noastre, diversitatea culturală trebuie promovată într-un cadru favorabil deschiderii și schimburilor între diferite culturi. Trăim în societăți din ce în ce mai multiculturale și prin urmare este necesar să sprijinim dialogul intercultural și competențele interculturale. (pag. 9)”

Considerăm că, prin atingerea obiectivelor, evidențiem patrimoniul cultural al minorităților naționale ale României cât și diversitatea culturală și schimbul intercultural.

Și în legislația națională se regăsesc multiple legi și Hotărâri Guvernamentale care au drept conținut promovarea culturii minorităților naționale și a dialogului intercultural, spre exemplu HOTĂRÂREA de Guvern nr. 111/2005 privind organizarea și funcționarea Departamentului pentru Relații Interetnice, cap. 7. și 8.

▶▶▶ **FINANȚARE
PROMOVARE**

Festivalul a avut loc în perioada 17-20 august 2017, fiind organizat de Asociația Centrul Educațional pentru Tineret Sighișoara și finanțat de către Departamentul pentru Relații Interetnice din cadrul Guvernului României și Consiliul Județean Mureș, în calitate de parteneri, precum și de către Guvernul României, prin Ministerul Culturii și Identității Naționale și Municipiul Sighișoara,

în calitate de finanțatori. Evenimentul s-a bucurat de asemenea și de sprijinul acordat de Ambasada Republicii Federale Germania la București, Institutul Cultural Român din cadrul Guvernului României, Centrul Național de Cultură a Romilor din cadrul Guvernului României, Institutul Cultural Român, FUEN (Federal Union of European Nationalities), Institutul pentru Relații Externe din Stuttgart

(Institut für Auslandsbeziehungen Stuttgart - ifa) și Ministerul pentru Știință, Cercetare și Cultură al Landului Brandenburg al Republicii Federale Germania.

Aducem mulțumiri, de asemenea, sponsorului oficial al ProEtnica, **CESIRO**, precum și sponsorilor: **Hochland, SEFAR, Bere Ciuc, CocaCola**.

ProEtnica 2017

„O ediție de Cristal”

▶▶▶ **SĂRBĂTORIM 15 ANI DE PROETNICA!**

Vreau să subliniez că această sărbătoare este mai mult decât un festival al etniilor, al minorităților naționale. ProEtnica promovează dialogul intercultural și, în consecință, populația majoritară din România face parte integrantă din această manifestare.

Bineînțeles, dorim să creăm un cadru în care dumneavoastră să vă simțiți bine și împreună să comunicăm, pe mai multe niveluri, inclusiv prin intermediul artei. Dorim să simțiți o atmosferă pașnică, armonioasă și constructivă.

În același timp - dincolo de ceea ce simte fiecare - ne gândim la „Gemeinwesen”, la ființa comună, la comunitate. E simplu: consolidând pacea în societate prin acest festival, contribuim, nemijlocit, la stabilitatea statului român care protejează minoritățile naționale și încurajează dialogul intercultural.

Așadar, 750 de minoritari vin, zilele acestea, la Sighișoara, ca să vă prezinte tot ce au ei mai bun.

Pe această scenă, puteți urmări peste 60 de spectacole, puteți participa la elemente interactive, dar puteți asista și la prelegeri, discursuri și mese rotunde din cadrul secțiunii științifice ProEtnica.

Avem expoziții, avem meșteșugari, avem standuri de prezentare, cred că putem arăta un mozaic al vieții etniilor din România, dar și dinafara țării, pentru că această „ediție de cristal” reprezintă un prim pas spre internaționalizarea festivalului.

Organizăm, pentru prima dată, o Academie Interculturală de Vară, având lângă noi un reprezentant al sorabilor din Germania - Landul Brandenburg, o reprezentantă a Institutului pentru Relații Externe din Stuttgart, care sprijină minoritatea germană în Sud-Estul Europei, având ca partener Federația Națiunilor Europene - FUEN.

Așadar, prin tot ceea ce facem, sperăm că vom contribui ca România să-și întărească poziția de brand de succes pentru protecția minorităților naționale, în cadrul Uniunii Europene!

Vă mulțumesc!

Volker Reiter, directorul ProEtnica
alocuțiune la deschiderea festivalului

De ce ProEtnica?

Cultura minorităților naționale este o parte integrantă a Patrimoniului Cultural al României și a fost de-a lungul timpurilor și o sursă de inspirație pentru cultura românească. Pe de altă parte, nerespectarea drepturilor minorităților etnice a fost și este motivul pentru multe conflicte, războaie civile, între state și chiar războaie mondiale.

În zilele noastre, pe plan local și regional se organizează multe manifestări, unde se prezintă o singură etnie, cum ar fi „Zilele Culturii Maghiare”, „Întâlnirea Sașilor”, „Zilele Culturii Ruse”. Se organizează manifestări interetnice locale și regionale, cum sunt „Festivalul Minorităților Serbările Deltei” și „Festivalul Minorităților în Arad”, dar la nicio altă manifestare interculturală, în afară de „Festivalul Intercultural de la Sighișoara – ProEtnica” nu participă toate 20 de Minorități

Naționale. Pe de altă parte cele mai multe manifestări organizate se restrâng la manifestări folclorice, dar numai ProEtnica își propune să ofere, într-un festival unic, comunităților etnice din România, posibilitatea să își prezinte toate domeniile vieții sociale, culturale și spirituale prin diverse forme culturale și metode variate cum sunt spectacole de muzică, dans, activități interactive cu publicul, expoziții de artă contemporană, cărți și publicații, standuri de meș teșugari, expoziții culinare, debateri și mese rotunde, publicații, spectacole intercomunitare.

Așadar, ProEtnica este un instrument unic pentru punerea în valoare a diversității etnoculturale a Patrimoniului cultural național, fapt, care s-a justificat în cele 15 ediții, prin dorința de a participa a minorităților naționale, a spectatorilor și prin prezența manifestării în mass-media.

“Teritoriul României reprezintă un spațiu multicultural, fapt care se reflectă, astăzi, printre altele, prin statutul oficial al celor 20 de minorități naționale și prin faptul că circa 12% din totalul populației României aparține minorităților, conform ultimului recensământ.”

Impactul ProEtnica

Organizarea festivalului ProEtnica a avut și va avea un impact și asupra dezvoltării comunităților etnice mai mici, spre exemplu a încurajat înființarea ansamblurilor, cum arată o scrisoare din partea Președintei U.D.S.C.R.-O.L. Timișoara, Szeidert-Subert Anttoneta- Renata:

„După fiecare festival PROETNICA, cu același program plecăm la Festivalul Diasporei din Praga - unde în 2008 am luat premiul cel mare. Dar dacă nu era „Sighișoara noastră”- cum alintăm noi festivalul –, probabil niciodată nu am fi îndrăznit să ieșim peste hotare și să ne facem cunoscuți.”

Astfel participarea la ProEtnica are o semnificație în portofoliul artistic al ansamblurilor participante, care ușurează participarea la alte evenimente naționale și internaționale.

ProEtnica a avut și va avea și un impact cantitativ și calitativ asupra publicului. Pentru 2017 s-a estimat un public de **15.000 de spectatori și peste 700 de participanți**, o cifră mare pentru o manifestare culturală. Spectatorii devin actori prin programele interactive și se dorește ca prin promovarea interacțiunii interculturale, să perceapă publicul diversitatea etnoculturală drep valoare, care îmbogățește societatea.

ProEtnica pune la dispoziție o infrastructură adecvată, pentru prezentarea obiceiurilor și tradițiilor în mod practic, pe scenă, la manifestări din aria artelor spectacolului (dans, cor, muzică), prin standuri de prezentare a patrimoniului cultural imaterial și mobil în aer liber și expoziții în interior.

În cadrul programului științifico-cultural organizațiile participante au posibilitatea de a prezenta teoretic, prin prelegeri, obiceiuri și tradiții etnoculturale. Participarea la astfel de evenimente contribuie și la păstrarea identității etnoculturale, deoarece festivalul ProEtnica reprezintă un stimulent de etalare a tradițiilor, o posibilitate de a ieși, de a fi lăudat și aplaudat, mai ales pentru membrii tineri ai ansamblurilor folclorice ale minorităților naționale.

Un festival reprezintă și un context de sărbătoare prin care atât participanții cât și publicul scapă de viața de zi cu zi, pentru a serba împreună valori spirituale.

Impactul pe care ProEtnica îl are asupra societății – și nu doar în rândul minorităților etnice, ci și al majorității – e probat și de numeroase apariții în mass-media.

Numărul mare al partenerilor media și calitatea acestora a sprijinit foarte mult mediatizarea festivalului, care a avut un puternic impact regional și național. Am sublinia aici câteva dintre ieșirile

către public ale evenimentului, prin ediția specială a emisiunii „Conviețuiri” pe care TVR a dedicat-o ProEtnica, numeroasele interviuri și relatări din inima evenimentelor, pe care le-au putut urmări ascultătorii Societății Române de Radiodifuziune, pe mai multe dintre posturile sale, ca și relatările din presa scrisă (evidențiem aici sprijinul primit de la Jurnalul Național).

De asemenea, ProEtnica s-a bucurat în acest an și de prezența pe radio și televiziune cu mai multe spoturi de promovare.

Dezbateri

La invitația Asociației Divers, președinte FUEN (Uniunea Federativă a Naționalităților Europene) Lorant Vincze a susținut (18.08.2017) prelegerea *“Provocări identitare: de la transilvanism la europeism”* în care a subliniat că dialogul interetnic și protecția minorităților trebuie să fie un proces permanent. La dezbateri moderată de Maria Koreck, președintele Asociației Divers, Lorant Vincze a pus o întrebare cardinală: cum ne definim identitatea față de alții, mai ales în contextul provocărilor actuale europene cum ar fi migrația? El a subliniat că doar un răspuns complex poate fi dat la această întrebare, fiindcă oamenii au identități multiple:

„Mă simt transilvan, cetățean român, sunt etnic maghiar, sunt european - în același timp și nu văd nicio contradicție.”

Potrivit președintelui FUEN, cele mai multe țări se definesc ca state naționale, adică nu pot fi neutre din punct de vedere etnic și lingvistic, însușind simbolurile și limba majorității și creând, astfel, o diferențiere oficială între grupurile naționale conlocuitoare.

Prin urmare, majoritatea și minoritățile naționale nu au același rang în ochii statului național, iar acest fapt este izvorul principal al problematicei minoritare.

Ultimul workshop al ProEtnica (20.8.2017) a avut ca temă *„Protecția minorităților naționale în Germania, prin exemplul Sorabilor”*, susținut de Měto Nowak, reprezentant al Ministerului pentru Științe, Cercetare și Cultură al Germaniei. Měto Nowak a vorbit despre cadrul legislativ privind minoritățile naționale din Germania, prezentând cele patru minorități din Germania - Sorabi, Danezi, Frisoni, Romi Sinti, fondul lor social, lingvistic și drepturile acestora. Nowak a subliniat importanța colaborării între minorități și a limbii materne, vorbită nu doar în familie, ci și public, ca elemente ale identității naționale.

„Faptul că la nivel oficial, administrativ, limba ta este folosită îi conferă un mare prestigiu.”

Měto Nowak

“Statul trebuie să rămână deschis unui dialog constructiv cu minoritățile. În momentul în care minoritățile încă au năzuințe, proiecte, propuneri, dar statul consideră că totul este rezolvat exemplar, apare un blocaj care va conduce la acumularea unor frustrări din partea minorităților.”

Lorant Vincze

Academia Proetnica

**Festivalul Intercultural ProEtnica din Sighișoara a venit cu o premieră:
Organizarea unei academii de vară pentru tineri.**

Cu toate că nu a fost mare înghesuală pe cele 20 de locuri oferite de organizatori - ibz (Asociația Centrul Educațional Interetnic pentru Tineret) și Asociația Divers - participanții la Academia de Vară ProEtnica s-au arătat interesați de conferințele, dezbaterile și mesele rotunde care s-au desfășurat în cadrul festivalului.

Cât de bine-văzute sunt minoritățile?

Ionuț Rotaru:

„Eu nu fac parte din nicio minoritate, sunt din București și am aflat de pe facebook. În Capitală, nu se vede deloc că am avea o problemă cu minoritățile. Programul e foarte comprimat și sunt foarte multe subiecte. Multe dintre ele sunt noi și sunt subiecte de la minorități până la religii, proiecte, fonduri europene... E foarte multă informație. Cred că cel mai important este accesul la orice înseamnă servicii, autorități și așa mai departe. Dacă oamenii acasă se exprimă într-o limbă și acolo la autoritatea de care aparțin nu se pot înțelege, e foarte dificil.”

**Maria Filca,
Comunitatea Croată,
Caraș-Severin:**

„La conferințe se discută despre problemele dintre majoritate și minorități, despre conflictele dintre ele. Acolo ne-am și dat seama că pentru majoritate nu prea contează minoritățile. Nu suntem văzuți așa cum ar trebui să fim văzuți. Noi știm că nu suntem la același nivel, dar ca orice om avem și noi drepturi și obligații. Unii nu vor să asculte și părerea noastră. Au deja o părere și merg pe principiul: eu știu asta, nimeni nu-mi schimbă ideea!”

**Agneșka Cohut,
Comunitatea Poloneza, Suceava:**

„Nu știam nici eu că mai sunt probleme cu minoritățile, chiar credeam că sunt bine-văzute în România și uite că nu-i așa. Eu fac parte dintr-o comunitate foarte mică, totuși, niciodată nu am avut probleme, pentru că am învățat limba română de mică. Nu s-a întâmplat să mă duc într-o instituție și să nu pot să mă înțeleg cu cineva.”

(reporter, Valentin Covalciu, Zi de Zi)

Dialog Intercultural

În cea de-a treia zi a Festivalului ProEtnica (19 august), au avut loc colocviile cu genericul „Să cunoaștem barierele de comunicare în relațiile interetnice” (moderator: **Maria Koreck, Asociația Divers**) și „Ce știm despre romi?” (moderator: **Mizsei Kalman, fost subsecretar general al ONU, fost co-președinte Programe Rome OSI**).

Jurnalista **Maria Dobrescu**, din partea Ligii Albanezilor, a prezentat o comunicare în care a adus argumente pentru multiculturalism, iar **Radu Carp**, de la Centrul de Excelență pentru Studiul Minorităților Transfrontaliere, a vorbit despre „Noi direcții de cercetare și instrumente de lucru pentru studierea minorităților naționale”.

Centrul Național de Cultură al Romilor a organizat o masă rotundă la care **Petrică Badea** a vorbit despre „Contribuția culturală a romilor în societatea românească”. „Asumarea identității romilor reprezintă o provocare pentru foarte mulți membri ai acestei etnii din România”, a declarat, în cadrul dezbaterilor, **Crina Marina Morteau**, consilier Programe la Centrul Național de Cultură al Romilor - Romano Kher.

Ultima temă dezbătută a fost „Diferențe în situația romilor în Europa”. Mizsei Kalman a pus în discuție falia care există între situația socială a majorităților din țările UE, respectiv cea a multor comunități de romi și efectele asupra dezvoltării comunităților unde există lumi paralele, diferite din punct de vedere social. (Maria Koreck)

Mizsei Kalman:

„Responsabilitatea schimbării este atât în mâinile romilor, cât și în mâinile decidenților; situația nu se va schimba fără alocarea într-un mod eficient a unor resurse materiale și umane pentru rezolvarea multiplelor probleme cu care se confruntă romii, dar în egală măsură și majorității.”

Petrică Badea:

Romii au fost victime ale istoriei. Dar întotdeauna am avut oameni care ne-au făcut cinste și noi aici venim să-i prezentăm pe ei - piloni de bază ai etniei, ai culturii.”

Crina Marina Morteau:

„Asumarea identității rome este o provocare pentru foarte mulți romi în România și asta este clar la cei 635.000 de romi declarați, căci sunt estimați 2 milioane de romi de către cercetători și specialiști în domeniu.”

Dialog Interconfesional

În cadrul dezbaterilor ProEtnica, a figurat o masă rotundă (18 august) despre dialogul interconfesional, moderată de **dr Aurel Vainer**, președintele Federației Comunităților Evreiești din România (FCER). Evenimentul a reunit, alături de **Rabinul Rafael Shaffer**, pe **preotul Oliviu Botoi**, profesor la Seminarul Ortodox din Alba Iulia și pe preotul romano-catolic, Tarciziu Hristofor Șerban, profesor universitar la Institutul Teologic Romano-Catolic din București..

Tema abordată s-a referit la morala socială - îndemnul profeților religiilor mono-teiste. A fost o dezbatere în mare parte cu caracter religios, dar și inter-religios; tema a fost sugerată de însuși Patriarhul României, ÎPS Daniel. Dezbateră a fost foarte interesantă, vorbindu-se și astăzi despre actualitatea profeților în aceste religii, pentru că o lume se construiește și din ceea ce a fost și din ceea ce va fi.

Tot în organizarea Federației Comunităților Evreiești din România, a avut loc un alt simpozion, în care dr. Aurel Vainer s-a aflat în dialog cu scriitorul Răsvan Popescu și cu criticul Daniel Cristea Enache. În acest cadru, a fost lansat volumul de proză scurtă „Peștele cu aripi”, scris de Răsvan Popescu. Volumul este o frescă socială și conține întâmplările care l-au marcat pe scriitor în ultimii 20 de ani. De asemenea, cartea este o încercare de a reflecta asupra condiției artistului, a locului său în lume și o invitație de a descoperi realitățile momentului, dintr-o altă perspectivă. Trei dintre poveștile cuprinse în volum au fost ecranizate. Una dintre acestea, „Război în bucătărie”, a fost inspirată dintr-o experiență dramatică trăită la Târgu Mureș, în 1990.

(Maria Koreck)

Aurel Vainer, președintele FCER:

„Profeții au avut un rol determinant în a prefigura evoluția societății umane de-a lungul timpului, sigur, bazat pe religie. Aici, este o diferență între o profeție religioasă și una de altă natură”.

▶ LIGA ALBANEZILOR DIN ROMÂNIA

Albanezi

De români îi leagă o raportare firească la fondul comun (mai ales lingvistic) traco-ilir. Istoricii spun că ilirii – strămoșii albanezilor – și dacii – strămoșii românilor – erau „veri buni”. Cu alte grupuri și comunități etnice ale căror țări-mamă sunt așezate în Balcani, albanezii au edificat de-a lungul timpului relații de prietenie și bună-înțelegere, dar mai cu seamă la nord de Dunăre au aflat ei sprijin în vremuri mai grele ale istoriei. Semne ale acestei prietenii le regăsim chiar în actul Independenței Albaniei (1912), care a fost pregătit la București.

Chiar dacă astăzi nu mai sunt atât de mulți albanezi în România, ca odinioară, impactul cultural al acestei minorități este evident. Participarea la Festivalul Pro-Etnica a ansamblurilor de cântece și dansuri populare albaneze, la scenă, ca și a oamenilor de cultură albanezi și filo-albanezi, la alte secțiuni ale evenimentului, garantează întotdeauna un ridicat nivel artistic și științific.

„Organizarea festivalului a fost foarte bună. Am fost sprijiniți de organizatori cu privire la standul de expunere și distribuție gratuită a cărților și revistelor care apar lunar, ale etniei albaneze. Datorită faptului că etnia albaneză este răspândită pe întreg teritoriul României, ne-am înțeles întotdeauna cu celelalte etnii, chiar dacă avem alte tradiții și obiceiuri. Ne așteptăm ca următoarea ediție, cea din 2018, să reprezinte un exemplu de unitate culturală și interetnică, cu atât mai mult cu cât anul 2018 este anul unirii românilor într-un singur stat. Chiar dacă noi locuim în România, nu putem să uităm sprijinul pe care poporul român l-a acordat poporului albanez, de-a lungul istoriei”.

Aurel Stoica – vicepreședinte al Ligii Albanезilor din România

PREZENȚE ÎN FESTIVAL:

La scenă: Ansamblul de dansuri albaneze "Serenada", București/ Craiova (Dolj)

Conferințe, simpozioane: Argumente pentru multiculturalism – Maria Dobrescu, jurnalistă,

Expoziții: Expoziție de fotografie pe tema multiculturalității, Maria Dobrescu, București

Stand de prezentare de carte și reviste

Armeni

Ne-au atras întotdeauna prin prezența la scenă, cu dansurile specifice etniei lor. Armenii își află filonul creativ în vremurile păgâne, când dansul avea importante inflexiuni rituale. Trecute prin filtrul creștin, acestea capătă altă formă și o dimensiune populară. Dacă-i întrebi pe tinerii armeni care evoluează în ritmul muzicii, ce este dansul pentru ei, îți vor spune că acesta exprimă perfect sentimentele și este o suită de simboluri, unele care vin de foarte departe în timp.

Armenii sunt unul dintre cele mai vechi popoare, sunt descendenți ai triburilor indo-europene urarte și hitite, care și-au consolidat propriile valori etnice, singulare prin limbă și alfabet, încă din secolul V d. Hr. Cea mai veche mărturie a prezenței armenilor în teritoriile românești o reprezintă o inscripție epigrafă din anul 967 aflată în Cetatea Albă, azi în Ucraina.

Nu au existat vreodată stereotipii referitoare la minoritatea armeană din România și nici nu au fost motive, deoarece, așa cum și-au trăit viața aici, pe pământul românesc, ei au fost, în primul rând, buni cetățeni. De-a lungul timpului, o sumedenie de personalități culturale și oameni politici armeni contribuie la dezvoltarea economică și culturală a României Mari. Între ei îi regăsim pe: Missir, Trancu-Iași, Spiru Haret, Garabet Ibrăileanu, Gheorghe Asachi sau Vasile Conta.

„Noi încercăm să-i prezentăm pe armeni ca să vadă conlocuitorii noștri cine suntem, cu ce ne ocupăm și cu ce ne-am ocupat, să știe cu cine trăiesc împreună. Și mai ales să știe ce oraș au lângă Cluj, Armenopolis, care a fost întemeiat de armeni în 1907 și a fost primul oraș, cred, din lume care a fost trasat cu rigla și cu creionul înainte, iar după aceea s-a construit. Și străzile au fost numerotate cu mult înainte de New York și au purtat numere — „strada 1”, „strada 2”, și așa mai departe. Și clădirile vechi de la 1700 toate sunt baroce, pentru că asta a fost moda atunci”

Anna Steib, Uniunea Armenilor din România

▶ **UNIUNEA ARMENILOR DIN ROMÂNIA**

PREZENȚE ÎN FESTIVAL:

La scenă: Ansamblul Hayakaghak, dans – Gherla (Cluj), Ansamblul Nur (Rodia), dans – Cluj Napoca (Cluj)

Stand meșteșugăresc: Szentannai Alexa, creare de bijuterii din pietre semiprețioase

Stand de prezentare

▶ UNIUNEA BULGARĂ DIN BANAT

PREZENȚE ÎN FESTIVAL:

La scenă: Ansamblul Balgarce, dans – Vinga (Timiș)

Bulgari

Bulgarii pavlikeni sunt o insulă de catolici slavi în Banat. Istoria lor veche de aproape trei secole, pe aceste meleaguri, costumul popular de o bogăție și frumusețe covârșitoare, tradițiile pe care le duc cu asiduitate mai departe, ca și o serie de alte caracteristici ale etniei fac din minoritatea bulgarilor bănățeni o comunitate unică în România și în Europa. Să amintim, doar, că sunt singurii dintre bulgari care folosesc grafia latină, în toate documentele lor scrise.

Bulgarii din Banat nu sunt doar cea mai veche comunitate etnică bulgară din România, ci și cel mai mare grup etnic bulgar de pe teritoriul țării noastre, caracterizat printr-o structură demografică eterogenă. Ritul catolic și cultura originală, care conține și o formă scrisă, i-au transformat pe aceștia într-un grup etnic care manifestă o puternică dorință de păstrare a propriei identități.

Ne-am bucurat să-i regăsim, pe scena Festivalului ProEtnica, într-un spectacol încărcat de emoție și culoare.

„Încă de pe parcursul traseului pe care l-au urmat – un drum nelipsit de vicisitudini – bulgarii emigrați din Bulgaria și-au întemeiat prima organizație: „Corul de cântece bisericești”, în anul 1688 – an ce punctează începutul emigrării din Bulgaria. (...)”

Bulgarii bănățeni, de-a lungul intervalului de timp în care au peregrinat de la emigrarea din Bulgaria, aflată sub jug otoman, traversând Dunărea, deplasându-se prin Țara Românească către Transilvania și, în final, stabilindu-se în Banat, au parcurs un traseu nu rareori lipsit de obstrucții, însă, în pofida acestora, au avut tăria și înțelepciunea de a înființa și consolida organizații de genul celor pomenite mai sus (coruri).

Este relevant faptul că bulgarii au întemeiat pe teritoriul actualului Banat românesc o multitudine de instituții obștești, școli, biserici și fundații bisericești, care au avut menirea de a satisface nevoile de ordin spiritual, material, social ale vieții curente”.

„Istoria minorităților naționale din România” - EDP (2008)

Croați

Comunitatea croată din România supraviețuiește frumos de 700 de ani, reușind să rămână compactă și astfel să ducă mai departe limba, credința și tradițiile sale. Limba și educația sunt considerate piloni incontestabili ai existenței unei comunități etnice, iar în cazul acestui grup etnic, exact acestea s-au păstrat așa cum se cuvine.

Croații stabiliți pe teritoriul României pot fi împărțiți în trei grupuri distincte, separate de ușoare diferențe de ordin lingvistic. Primul dintre aceste grupuri trăiește în Receaș, la 30 de km de Timișoara, al doilea, la vest de Timișoara, la Checea, și, în sfârșit, cel de-al treilea și cel mai numeros, în jur de 6.500 de persoane, în Caraș-Severin, în două localități: Carașova și Lupac. Carașovenii reprezintă cea mai veche comunitate de croați din România, fiind, din punct de vedere lingvistic și etnografic, cel mai bine conservat grup. Carașova a fost menționată documentar pentru prima dată în anul 1333.

Despre aceștia, istoricul Traian Simu, în studiul său apărut în 1939, la Lugoj, numit „Originea carașovenilor”, scria: „*carașovenii sunt foarte superstițioși și în perioada aceasta nu știu care popor din Europa să-i întreaacă*”. Astăzi, carașovenii te uimesc prin tradițiile lor și prin costumul specific, de o frumusețe aparte.

[]

„De-a lungul existenței lor pe meleagurile menționate deja, în dialogul cu populațiile altor etnii s-au statuat în percepțiile colective denumiri specifice pentru croați. Astfel românii din Banatul de munte îi numesc „carașovenii”, sintagmă ce derivă din denumirea principalei colectivități a croaților din această zonă, satul Carașova. De aici și percepția proprie de „carașevșii” (variante în limba maternă). De altfel și-n studiile vizând cunoașterea etniei, în majoritatea lor, autorii folosesc aceste denumiri particulare. Cât privește croații din zona Receașului, denumirea sub care se „identifică” este cea a „șocaților”, o denumire ce derivă din dialectul croat pe care-l vorbesc și se dorește a sublinia zona din Croația de unde au plecat.”

„Istoria minorităților din România” – EDP (2008)

▶ UNIUNEA CROAȚILOR DIN ROMÂNIA

PREZENȚE ÎN FESTIVAL:

La scenă: Grupul artistic Karaševska Zora (Carașevsca Zora/ Zorile Carașovei), dans – Carașova (Caraș-Severin) Stand

FEDERAȚIA COMUNITĂȚILOR EVREIEȘTI
DIN ROMÂNIA – CULTUL MOZAIC

Evrei

Au venit de fiecare dată, dinaintea publicului sighișorean, cu artiști de valoare, care au transmis spiritul cultural iudaic, și cu oameni de spirit care au abordat teme variate din istoria atât de frământată a efortului de găsimire a păcii inter-etnice.

Despre prezența comunității evreiești, de-a lungul veacurilor, pe teritoriul României, președintele FCER – Cultul Mozaic, dr Aurel Vainer, spunea: „Evreii au dat multe jertfe pe câmpurile de luptă ale României - Războiul de Independență, războiul din 1913, Primul Război Mondial. Sunt niște contribuții reale, nu doar la economia țării, ci și la apărarea țării. Evreii și nemții au fost printre primii care au salutat nașterea României Mari”. Punctând și unele evenimente triste din trecut, acesta mai spunea: „Evreii au avut o viață foarte frumoasă, dar și suferință în România. Și, chiar dacă au plecat, de câte ori au avut posibilitatea și-au păstrat în suflete și în inimi România”.

„...Identitatea națională este o carte de identitate. Fiecare minoritate are o identitate proprie. Dreptul de reprezentare în Parlament îl au numai minoritățile recunoscute, care au adus o contribuție pe termen lung la dezvoltarea României. Identitatea națională poate fi definită prin nașterea noastră, prin prezența în România, prin elementele de tradiție, cultură și artă. Indiferent de anii pe care i-am trăit, ne-am purtat identitatea națională. Religia a fost o permanență a identității naționale și ne-a ajutat foarte mult să ne păstrăm această identitate și să rămânem evrei”.

Aurel Vainer președintele Federației Comunităților Evreiești din România – Cultul Mozaic

PREZENȚE ÎN FESTIVAL:

La scenă: Trupa „Or Neurim” (Lumina Tineretii), trupa de dansuri israeliene – Oradea (Bihor)
Bucharest Klezmer Band, orchestră și vocal – București
Maia Morgenstern și Teatrul Evreiesc de Stat, Teatru și Recital – București
Corul Bnei Milu, Muzică evreiască – Brașov

Simpozion: Întâlnire cu scriitorul Răsvan Popescu,

Masă rotundă: Dialog Interconfesional – moderat de Dr. Aurel Vainer cu participarea reprezentanților mai multor culte din România

Stand de prezentare

Germani

Au trecut aproape opt secole și jumătate de când primii etnici germani s-au stabilit pe teritoriul aflat în granițele României de azi. Numărul lor a crescut sau s-a micșorat, în funcție de contextul istoric, dar au rămas o prezență constantă, compactă și unitară, prin vreme, deși au venit aici din mai multe zone ale Europei. Argumentele migrării etnicilor germani spre est au fost diferite, fie au venit de bună voie, atrași de un trai mai bun decât în patria lor de origine, la acel moment, fie au fost așezați forțat ori s-au refugiat din calea unor vicisitudini istorice. Aceste condiții au dus la o varietate dialectală și de tradiții, în funcție de specificul locului de origine al fiecărei comunități.

Astfel, avem sașii – în Transilvania, șvabii sătmăreni – în N-V țării și șvabii bănățeni – în S-V, germanii din Banatul Montan și landlerii din câteva localități sibiene, țipserii – în nordul Transilvaniei și Maramureș, germanii dobrogeni, ca și, într-o mai scurtă perioadă istorică, în interbelic, germanii basarabeni. Astfel de repere explică de ce zestrea lingvistică și folclorică a germanilor de pe teritoriul României e atât de diversă, iar prezența lor scenică, în festivaluri, ridică de fiecare dată publicul în picioare.

“Opinia mea, ca reprezentant al minorității germane în Parlament, este ca România a promovat, după Revoluție, o politică de succes în domeniul minorităților naționale; cred că avem o construcție legislativă și instituțională foarte bună, cu care ne putem arăta oricând în Europa, printre cele mai reușite modalități de rezolvare a chestiunii.

Mai cred că, în societate, această conviețuire produce efecte benefice și tocmai zonele multietnice din România sunt, după părerea mea, cele mai dezvoltate și cele mai orientate către viitor, pentru că tocmai această relaționare de zi cu zi te învață să preiei de la celălalt cele mai bune experiențe. Acesta este și cazul ProEtnica, care a fost o inițiativă venită din Sighișoara și pe care am susținut-o, la vremea respectivă, din postura mea de demnitar guvernamental; iată că am avut deja 15 ediții de mare succes și toată lumea se bucură să meargă la Sighișoara pentru acest eveniment.

Eu cred că și în alte domenii, cum ar fi cel al turismului pentru tineret, nu sunt un mare cunoscător în materie, dar știind experiența Germaniei, mi-aș dori-o transferată și în România. Cred că fiecare minoritate în raport cu țara de care este legată prin limbă și cultură poate aduce experiențe pozitive pe care să le aplicăm în România.”

Ovidiu-Victor Gaț,
deputat, reprezentantul minorității germane în Camera Deputaților

▶ FORUMUL DEMOCRAT AL GERMANILOR
DIN ROMÂNIA

PREZENȚE ÎN FESTIVAL:

La scenă: Deutsches Jugendforum Hermannstadt - Trupa de dansuri sășești a

Forumului German din Sibiu,

Forumul Democrat al Germanilor din România, dans – Sighișoara (Mureș)

Stand de prezentare

Parada diversității etno-culturale

La încheierea fiecărei zile din Festival, a avut loc o Paradă a Diversității Etno-Culturale, în cadrul căreia ansamblurile artistice participante și-au etalat frumusețea portului popular, în mijlocul spectatorilor, alături de care s-au fotografiat și împreună cu care au cântat și au dansat, după specificul fiecărei etnii.

În România, se marchează, anual, din 2015, în a doua duminică a lunii mai, Ziua Națională a Costumului Tradițional. În cadrul curriculei școlare pentru clasele IV-XII, la disciplina educație civică sau disciplinele echivalente, sunt incluse 2 ore, în luna mai, consacrate tematicii portului tradițional al zonei și portului tradițional al minorităților naționale din România, precum și semnifi-

cației și rolului acestora în păstrarea identității etnice. Portul popular, una dintre cele mai importante forme de cultură ale unui popor, a trecut printr-un lung proces de evoluție în ceea ce privește, în primul rând, estetica pieselor de bază.

De-a lungul timpului, veșmântul primește semnificație socială, un indiciu pentru rang și ierarhie. Podoabele, materialele, culorile, croiala, devin elemente ale costumului prin care societatea interpretează apartenența purtătorului. Haina transmite emoții și sentimente. Astăzi, costumele populare se mai poartă local, pentru valorificarea tradițiilor artistice sau la evenimente și sărbători, în regiuni ale țării unde se mai păstrează datinile și obiceiurile străvechi.

Workshop

„Participarea Asociației Lume Bună la această ediție a Festivalului ProEtnica a adus un plus evenimentului prin oferirea de ateliere de creativitate copiilor prezenți, ca și prin dezbaterile cu tema «Exprimare Creativă și Dialog intercultural pentru o Lume Bună».

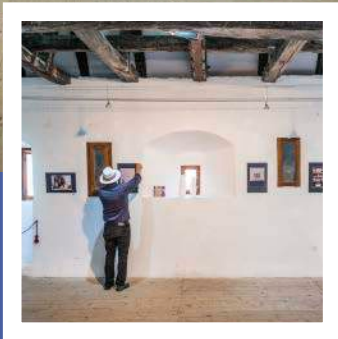
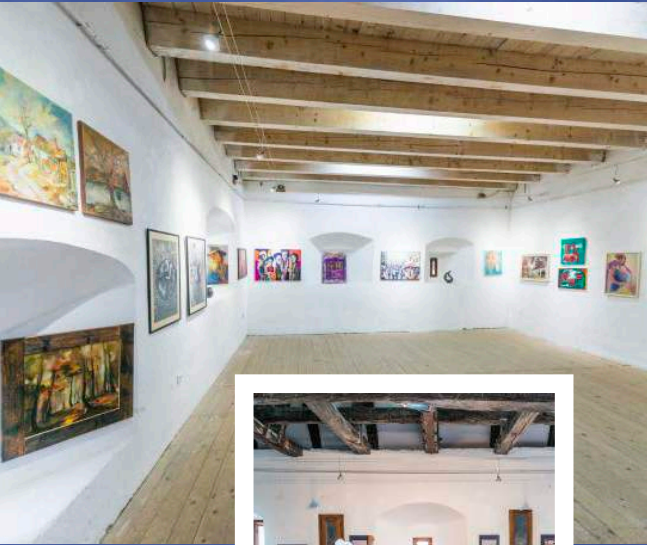
Ne dorim să ne implicăm în acest gen de evenimente - ce promovează valori comune cu ale asociației: diversitate culturală, egalitate de șanse, dialog intercultural și considerăm că este important și necesar ca aceste valori să fie introduse în educația copiilor cât mai timpuriu.

Mulțumim organizatorilor care au făcut din acest eveniment o tradiție și cu siguranță vom fi prezenți și la următoarea ediție a Festivalului”.

Larisa Popescu,
președinte Asociația Lume Bună

Expoziții

Să nu uităm să amintim aici :

Expoziția comună a Artiștilor contemporani
din rândul minorităților naționale
(Galeria de Artă din Turnul Fierarilor),

Expoziție de Fotografie
pe tema multiculturalității,
Maria Dobrescu
(Asociația Liga Albanezilor din România),

Expoziția de artă plastică
a Mirelei Ștefania Dumitrescu
(Asociația Macedonenilor din România)

Standuri, carte, meșteșuguri

Printre produsele culturale prezentate de etnia romă, s-au numărat: albumul de artă „*Artiști romi în arta contemporană*”; volumele de poezii „*Sufletul Pământului*” și „*Romii în lirica lumii/ Roma gileande gazendar*”; volumul de nuvele „*Kajjas, rromale? Șatră cu parfum de iubire*”, cartea cu temă istorică „*Romii. Sclavie și libertate*”; CD Audio-book „*Furtună și melancolie*” etc.

Meșteșugurile specifice etniilor au fost prezentate la standuri dedicate, pe tot parcursul festivalului ProEtnica.

Astfel, romii și-au prezentat meșteșugurile tradiționale – argintari, căldărari, fierari.

Armenii și-au etalat arta creării bijuteriilor din pietre semiprețioase.

Pe polonezi i-am văzut sculptând în lemn, pe ucraineni pictând icoane și încondeind ouă, iar pe maghiari făurind minunate articole din foi de porumb.

▶ UNIUNEA ELENĂ DIN ROMÂNIA

Greci

Grecii nu concep să lipsească de pe scena Festivalului ProEtnica. Și în acest an, au venit în număr mare, cu mai multe ansambluri de dans și cu o formație corală. Ne-am bucurat cu toții să reascultăm ritmurile antrenante și... să ne prindem în dans, alături de ei.

O notă aparte ar trebui să acordăm de această dată prezenței Ansamblului „Areti” din Roman, care a venit cu ineditul „Dans al popoarelor”, fiecare pereche de tineri care a urcat pe scenă ilustrând, prin costum, o altă țară de pe glob și performând, ca soliști, cu un dans specific acelei țări.

Dacă afirmăm că dansul este „limbajul” cel mai ușor de deprins și de înțeles, oriunde în lume, și că tot dansul împrietenește oamenii și-i aduce aproape, atunci reprezentanții elinilor din România, la ProEtnica, au răspuns întru totul idealurilor acestui festival: de a promova pacea interetnică.

„Forța poporului grec a constat și va consta întotdeauna în credință. Deși li s-a interzis în istorie semnul crucii, grecii au avut la ei întotdeauna semnul crucii. Dansul este pentru greci ca Tatăl Nostru, pentru că, dacă la Meteora s-a păstrat semnul crucii mai ușor decât în altă parte, dacă la Muntele Athos niciodată creștinătaea nu a încetat să existe, dansul este cel care a păstrat semnul crucii. În broderia costumelor tradiționale, în acel ilic există alfa și omega care apare de trei ori, există în broderie semnul crucii.

Nimeni nu a știut că grecii au purtat mereu cu ei semnul Crucii. În momentul în care întindeau mâinile și dansau, grecii formau semnul crucii”.

Dragoș Zisopol, președinte al Uniunii Elene din România

PREZENȚE ÎN FESTIVAL:

La scenă: Ansamblul artistic de cântece și dansuri „Elpis”, Constanța
Ansamblul artistic de cântece și dansuri „Areti”, dans tradițional și „Dansul popoarelor” – Roman (Neamț)
Ansamblul artistic de cântece și dansuri „NIKI”, dans tradițional – Piatra Neamț (Neamț)
Ansamblul artistic de cântece și dansuri „Orpheas”, dans – Iași
Ansamblul artistic de cântece și dansuri „Eftimos”, dans – Brașov
Corul „Dyonisos” - Brașov

Italieni

Încă de la înființare, membrii Asociației Italienilor din România și-au propus să reclădească pas cu pas acea etapă din traseul istoric al comunității italiene, când ei erau profund implicați în modernizarea României interbelice, traseu întrerupt atât de brutal.

Apartenența strămoșilor lor la o cultură milenară, bogată în valori extraordinare, de referință în istoria omenirii, i-a determinat pe etnicii italieni să-și dorească refacerea comunității istorice care a avut o tradiție în România interbelică, în acea perioadă de dezvoltare fără precedent din istoria țării și când, de fapt, s-au stabilit în țara noastră cei mai mulți italieni, marea lor majoritate din motive de mobilitate profesională.

Sprrijinindu-și efortul pe experiența încercărilor altor comunități, al exemplului lor, dar și al propriei experiențe, oferta Asociației venea în întâmpinarea dorințelor celor care ani de-a rândul au purtat în suflet nostalgia locurilor de unde au venit „i nostri noni o bisnoni”, Italia. Au fost pregătiți tineri etnici italieni pentru formația de dansuri cu același nume „Siamo di nuovo insieme”, care participă anual la Festivalul „Proetnica” de la Sighișoara.

[]

„Pe teritoriul românesc, italienii s-au stabilit peste tot, însă există regiuni unde numărul lor este semnificativ: Hațeg, unde comunele Clopotiva, Râu de Mori, Sântămăria-Orlea au populație preponderent italiană. Aceștia au venit pe la 1850 pentru a lucra în domeniul forestier. Cataloi, comuna din județul Tulcea și alte câteva sate din împrejurimi, unde s-au stabilit italieni specialiști în lucrări în piatră și care printre altele au contribuit la construcția podurilor de pe Dunăre. Craiova, dar îndeosebi în satele din jur unde se găsește un număr mare de italieni lucrători în piatră”.

Prof. univ. dr. Toader Nicoară,
rector al Universității „Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu

▶ ASOCIAȚIA ITALIENILOR DIN ROMÂNIA-RO.AS.IT

PREZENȚE ÎN FESTIVAL:

La scenă: Ansamblul Di Nuovo Insieme, dans – lași

▶ ASOCIAȚIA MACEDONENILOR DIN ROMÂNIA – A.M.R.

Macedoneni

Macedonienii sunt „copiii Soarelui”, iar adevărul acesta l-au așezat ei chiar în numele ansamblului care le duce tradițiile mai departe: „Soarele - Sonçe - Сонце”.

Membrii săi, de-a lungul anilor, au provenit din comunitățile macedonene din Craiova, Băilești și Urzicuța. Începând cu anul 2001, au prezentat, cu mândrie și respect față de strămoși, elementele de folclor și de port tradițional și s-au erijat în adevărați ambasadori ai culturii etnicilor macedoneni, în fața spectatorilor Festivalului ProEtnica din cetatea Sighișoarei.

Ca și în verile trecute, membrii ansamblului au interacționat cu publicul și acesta a putut să învețe pașii de bază în dansurile reprezentative pentru etnicii macedoneni din România.

Fiii și ficele Soarelui și-au câștigat astfel, pe drept, popularitatea în festivalul din cetatea medievală.

„Festivalul interetnic Proetnica, eveniment peren al scenei artistice pluriculturale și multietnice care caracterizează viața societății civile din România, a devenit un adevărat reper al manifestărilor care pledează pentru descoperirea, acceptarea și valorificarea elementelor culturale specifice minorităților etnice din România.

Din punctul de vedere al Asociației Macedonenilor din România, acest festival făcut cu multă dragoste, dăruire și înțelegere a spiritului multietnic, trebuie să continue să fie prezent cât mai mult timp de acum înainte, fapt pentru care îi urăm: La mulți ani!”

Constantina Dumitrescu,
Președinte de Onoare al Asociației Macedonenilor din România

PREZENȚE ÎN FESTIVAL:

La scenă: Ansamblul Sonçe-Сонце-Soarele, dansuri și interpret - Craiova / Băilești / Urzicuța (Dolj)

Expoziții: Artist plastic Mirela Ștefania Dumitrescu, Craiova (Dolj)

Maghiari

Pitorești și veseli, în ritmul dansurilor tradiționale, cu un port popular policrom – dominat însă de cele trei culori-simbol: roșu, alb și verde – reprezentanții etniei maghiare în Festivalul ProEtnica au făcut și în acest an spectacol.

Una dintre cele mai numeroase minorități etnice din Europa, maghiarii din România constituie un element de continuitate și constanță în festivalul sighișorean. Cele două ansambluri de dansatori – Zurbolo, din Cluj Napoca și Kikerics, din Sighișoara – au interpretat, în buna tradiție a edițiilor de până acum, atât dansuri populare maghiare, cât și românești și țigănești din spațiul transilvănean.

Interesul manifestat pentru bogăția folclorică a Ardealului ne reamintește de unul dintre oamenii-efigie ai etniei maghiare care, la începutul secolului XX, se apleca asiduu asupra muzicii populare specifice celor trei etnii. Ne referim aici la Bartók Béla, muzicianul născut în Sânnicolaul Mare (județul Timiș), care a lăsat în urma sa o zestre bogată de cântece și dansuri maghiare, țigănești și românești – fie ele culese sau creații personale, inspirate din folclor.

La ProEtnica, de 15 ani, muzica și dansul unesc și armonizează cultura și spiritul.

[]

„Uniunea Democrată a Maghiarilor din România a participat la fiecare ediție a celui mai mare festival dedicat dialogului intercultural organizat în România. La ediția din acest an am remarcat originalitatea cântecului, dansului și costumului tradițional, specific fiecărei comunități în parte. Minoritatea maghiară a fost reprezentată în acest an de formațiile de dans ZURBOLO din Cluj Napoca și KIKERICCS din Sighișoara, formație care este mândria minorității maghiare din Sighișoara. Considerăm că a fost una din cele mai reușite ediții din cadrul Festivalul Proetnica. Felicitări organizatorilor și mult succes în continuare.”

Gall Ernő, președintele organizației UDMR Sighișoara

▶ UNIUNEA CROAȚILOR DIN ROMÂNIA

PREZENȚE ÎN FESTIVAL:

La scenă: : Asociația Bogáncs – Zurboló Egyesület, muzică și dans – Cluj-Napoca (Cluj)
Grupul de dans Kikerics – Sighișoara (Mureș)

Activitate științifică: „Ce știm despre minoritățile naționale din România?” – Koreck Maria, Asociația Divers
„Să cunoaștem barierele de comunicare în relațiile interetnice” – Koreck Maria, Asociația Divers

Standuri meșteșugărești: Articole lucrate în foi de porumb, Nagy Irma, Kendu, Mureș

▶ UNIUNEA POLONEZILOR DIN ROMÂNIA

Polonezi

La Solonețu Nou, temerile celor mai în vârstă sunt legate de plecarea tinerilor din sat, în special în Polonia. Le este teamă că, în restrânsa dar mândra comunitate poloneză, nu va mai avea cine să îmbrace superbele costume de pani și domnițe. Totuși, dragostea pentru tradiții îi ține aproape pe copii și adolescenți de Ansamblul Solonczanka și, chiar dacă unii pleacă, e aproape sigur că firul de cântec va fi pentru ei un fel de fir al Ariadnei, care îi va întoarce acasă.

Comunitatea poloneză, în România, e răspândită în special în județul Suceava, în câteva sate compacte, ca și în orașul fostă reședință voievodală, iar prezența etnicilor polonezi aici e atestată de la jumătatea secolului al XIV-lea.

În perioada contemporană, păstrarea elementelor identitare s-a făcut în special prin cultură – de la portul popular la limbă, de la cântece și jocuri la arte tradiționale și, după cum se vede, tot cultura rămâne garantul supraviețuirii lor. De 15 ani, polonezii din Solonețu Nou spun „Prezent!” și scena festivalului se umple de exuberanța lor.

„Festivalul ProEtnica este o mare sărbătoare a dialogului intercultural, a diversității, care an de an adună împreună etniile ce conviețuiesc în România, promovându-le cultura, tradițiile și obiceiurile.

În fiecare vară, timp de 15 ani, Uniunea Polonezilor din România a participat la acest festival cu momente artistice, standuri de meșteșugari, expoziții culinare. Considerăm că această manifestare este un instrument care promovează drepturile de exprimare culturală a minorităților naționale și, în același timp, consolidează dialogul intercultural”

Alina Spaine, Uniunea Polonezilor din România

PREZENȚE ÎN FESTIVAL:

La scenă: Ansamblul muntenilor polonezi „Solonczanka”, cântece și dansuri - Solonețu Nou (Suceava)

Stand de prezentare

Romi

Centrul Național de Cultură a Romilor - Romano Kher a participat pentru prima dată la evenimentul ProEtnica – Festivalul Intercultural Sighișoara. În cadrul mesei rotunde, organizate la sediul primăriei din Sighișoara, s-a discutat despre importanța culturii rome și contribuția pe care aceasta a adus-o la societatea românească.

De asemenea, au fost prezentate persoane importante aparținând etniei rome, considerate a fi pilonii culturii rome, precum: Ștefan Răzvan, domnitor al Moldovei; Anton Pann, folclorist și cărturar rom; Ion Budai-Deleanu, scriitor și reprezentant de seamă al Școlii Ardelene; Nicolae Gheorghe, sociolog român, fondator al mișcării romilor de după revoluție; Ion Voicu, unul dintre cei mai valoroși violoniști ai generației sale; Anca Parghel, interpretă de jazz, compozitoare, textieră și profesoară universitară ș.a.

Piesa de teatru prezentată în cadrul festivalului și-a propus să aducă o viziune modernă și realistă asupra identității etnice a romilor, care să prevină și să combată gândirea prejudecată a mentalului colectiv în relația cu romii, stereotipurile și prejudecățile referitoare la romi.

[]

„Momentul muzical a fost susținut de formația The Zuralia Orchestra și a avut în vedere crearea unui dialog muzical între muzica folclorului românesc și muzica autentică romani, alături de influențe din zona muzicii jazz, reggae, latino sau orientale, pentru susținerea și continuarea promovării culturii rome în fața publicului larg participant la festival.

Majoritatea melodiilor interpretate de aceștia au fost în limba romani, astfel promovându-se identitatea și limba romani”.

Petrică Badea, Centrul Național de Cultură al Romilor - Romano Kher

▶ **CENTRUL NAȚIONAL DE CULTURĂ
A ROMILOR - ROMANO KHER**

PREZENȚE ÎN FESTIVAL:

La scenă: CNCR – Romano Kher, Ansamblul artistic, cvartet muzical – București
CNCR – Romano Kher - teatru, Dacă nu mă vezi, nu mă cunoști – Giurgiu

Masă rotundă: „Contribuția Culturală al Romilor în Societatea Românească” – Petrică Badea, CNCR – Romano Kher
Expoziție: Artiști plastici romi ai Romano Kher

Standuri meșteșugărești: Prezentare a meșteșugurilor romilor argintari, căldărari, fierari

Maia Morgenstern și Teatrul Evreiesc de Stat

„De la Caragiale la Shalom Alehem”

Prezentă pe scena festivalului ProEtnica într-o reprezentație de excepție, actrița Maia Morgenstern avea să declare pentru publicul dedicat al Sighișoarei:

„Contemporani și inspirându-se din viața zbuciumată a sfârșitului de secol XIX din estul Europei, Caragiale și Șalom Alehem au multe zone literare comune, fapt care îi individualizează cultural, iar spectacolul pune în evidență tocmai aceste apropieri simbolice.

(...) Mi-e foarte drag și de multă vreme vin cu plăcere la Proetnica și mi se pare important că se

reunesc oameni păstrători ai tradițiilor frumoase, o energie atât de bună... Lucrurile capătă notorietate, substanță și prestanță și merge vestea despre cât de frumos e. Vezi formații extraordinar de bine pregătite, vezi formații extraordinar de bine puse la punct, diverse, din toate colțurile țării.

ProEtnica e un spațiu, un loc, un moment în care se suspendă parcă grijile, conflictele urile. Diferențele, în sensul cel mai bun, există și asta e cel mai interesant. Pot foarte bine să dansez, să mă bucur pe un ritm, pe o muzică... Cred că e un timp și un spațiu al normalității, aici”.

„Dacă nu mă vezi, nu mă recunoști”

- viziuni asupra identității romi

Piesa prezentată de romii Centrul Național de Cultură al Romilor - Romano Kher în cadrul festivalului a adus o viziune modernă și realistă asupra identității etnice a romilor, care să prevină și să combată gândirea prejudiciată a mentalului colectiv în relația cu românii, stereotipurile și prejudecățile referitoare la romi.

TEATRUL

Vecker

O formație a cărei istorie începe în anul 2011, Vecker este formată din Máthé Péter, Csabi Pethő, Nemes Tibor, Simó Péter, Iszlai Tamás and Szász Hunor. Tipul de muzică este pop-rock amestecat cu jazz și stiluri funky.

În ultimii ani au oferit peste 80 de concerte live în Transilvania. Formația Vecker își propune să lanseze, în acest an, primul ei single.

Zuralia

The Zuralia Orchestra, înființată în 2011, este un grup de 10 muzicieni experimentați, recunoscuți atât pe plan local cât și pe plan internațional, care combină trompetele cu tuba, toba, darbuka, vocile celor 2 soliști și clarinetul.

Formația interpretează, sub îndrumarea lui Aurel Mirea, un nou gen de muzică – o fuziune între folclorul românesc și muzica autentică gipsy, alături de influențe din zona muzicii jazz, reggae, latino sau orientală.

Ricky Dandel

Prezentator, în trecut, al Festivalului „Cerbul de Aur” de la Brașov, Ricky Dandel a părăsit România în urmă cu mai bine de 30 de ani și s-a stabilit în Germania.

Acolo, este profesor. În timpul liber, el se dedică muzicii, având numeroase proiecte în desfășurare.

Nadara

Trupa a fost înființată de Alexandra Beaujard și Francisc Iambor care au pus și bazele unei asociații umanitare.

Vor să înființeze și o școală de muzică țigănească. Nadara a fost prin toată lumea: din Japonia și China până în Olanda sau Ungaria. Are la activ peste 500 de concerte în afara țării; au cântat în deschiderea festivalului de film de la Cannes sau la „Bal de la rose”, Monaco.

Au apărut în mai multe filme, atât ca actori (Alexandra), cât și ca muzicanți.

[] „TOT TIMPUL LIBER FAC MUZICĂ, NU AM TIMP SĂ MĂ PLICTISESC”

Ricky Dandel

INVITAȚII SPECIALE

▶ COMUNITATEA RUȘILOR LIPOVENI DIN ROMÂNIA

PREZENȚE ÎN FESTIVAL:

La scenă: Ansamblul artistic Ciaika, cor - Sulina (Tulcea)
Ansamblul artistic Tihii Dunai, cor – Brăila
Ansamblul artistic Belăie Rozi, cor și dans – Sarichioi, Tulcea

Stand de prezentare

Ruși Lipoveni

Până nu demult, nu existau deosebiri între portul cotidian și cel bisericesc al rușilor lipoveni. În prezent, însă, portul tradițional al rușilor lipoveni este conservat doar în viața religioasă, iar de la înființarea ansamblurilor folclorice, cu unele adaptări și modificări, și în viața cultural-artistică.

Costumul bărbătesc lipovenesc tradițional era compus din cizme sau pantofi, pantaloni largi și „rubașka” – cămașă fără guler, purtată peste pantalon și legată la mijloc cu un brâu de lână colorată cu ciucuri la capete, numit „pois”.

Bărbații în vârstă continuă să poarte și în prezent, la biserică, o haină lungă, de culoare închisă, cunoscută sub numele de „paddioanca”, în Dobrogea, sau „bichesca”/„cufaica”, în Moldova și Bucovina.

Odinioară, acest obiect de vestimentație era obligatoriu pentru toți bărbații, atunci când se duceau la biserică. Rânduiala bisericească cere, de altfel, ca haina folosită pentru viața religioasă să nu fie întrebuițată și pentru alte evenimente cotidiene (nuntă, petrecere etc.).

Rușii lipoveni se disting în societatea românească prin atașamentul lor necondiționat față de credința moștenită de la strămoși, mergând până la cele mai mici detalii.

Chiar și ritualurile și obiceiurile lor populare se încadrează profund în învățătura și morala creștină, având o încărcătură sacrală deosebită.

Piesa de bază a costumului femeiesc este reprezentată de fustă („iubca”) sau sarafan, largă și lungă până la glezne. Ca și la bărbați, mijlocul este încins cu un „pois”. Capul femeilor este acoperit obligatoriu cu batic. Un element de rit des întâlnit, mai ales la femeile în vârstă, este „lestovca” sau mățăniile (realizate din piele, cu diferite decorațiuni).

Ruteni

Deși sunt o comunitate relativ retrânsă, pe care o regăsim în special în nord-estul țării (Suceava) și în sud-vest (Arad), rutenii au reușit, într-un efort concertat, din ultimele două sute de ani, să își conserve excelent tradițiile și limba și să nu se dezică de vechea deviză lansată în 1848 de Aleksander Duhnovici:

„AM FOST, SUNT ȘI VOI RĂMÂNE RUTEAN!”

Exuberante în cântec și joc, rutencele din ansamblul bucovinean au reușit mai mult decât să vină pe scenă cu un buchet de cântece și dansuri. Ele au dedicat un cântec festivalului sighișorean, adaptând versuri despre prietenia și dialogul interetnic pentru o melodie mult cunoscută și interpretată: „Cântă cucul, bată-l vina!”.

Superbul buchet de costume și de cântece rutene strămoșești a fost completat de membrii ansamblului Holuboc. Venind din două extremități ale țării, cele două formații artistice rutene s-au regăsit în inima țării, într-un veritabil arc al tradițiilor.

„Felicități organizatorilor și inițiatorului acestei ample acțiuni. Prin activitatea sa, ProEtnica valorifică diversitatea culturală, promovează înțelegerea, toleranța, prietenia între popoare și minoritățile din România. Te învață să ascuți voci necunoscute, să fii deschis, să sărbătorești diferențele într-un mod plăcut (prin cântec, dans, artă), să trăiești frumos într-o societate democratică”.

Cristina Bodnariuc -
coordonatoarea grupului „Lastivocica”, Dărmănești (Suceava)

▶ **UNIUNEA CULTURALĂ A RUTENILOR DIN ROMÂNIA**

PREZENȚE ÎN FESTIVAL:

La scenă: : Ansamblul de dansuri Lastivocica, cor și dans – Dărmănești (Suceava)

Ansamblul „Holuboc”, cor și dans - Peregu Mare, Arad

▶ UNIUNEA SĂRBILOR DIN ROMÂNIA

Sârbi

Chiar dacă îi aflăm, în comunități compacte, mai ales în Banat (Timiș, Caraș-Severin, Arad, Mehedinți), etnicii sârbi din România și-au găsit locul lor și în alte părți ale țării, pe valea Mureșului sau la sud de Carpați. Au împărtășit cu populația majoritară muzica și dansul, elemente de costum popular, ca și idealurile culturale. Pe lângă numeroasele formații artistice din satele și orașele bănățene, îi vom afla etalându-și valorile culturale și în școlile în care limba sârbă se regăsește în programa școlară, ca limbă maternă.

La ProEtnica, întotdeauna ansamblurile sârbești au dinamizat atmosfera, prin muzica vie, dansul plin de veselie și cromatica ludică a costumelor care respectă designul tradițional. Despre sârbi se spune – pe drept cuvânt – că au „vocația rădăcinilor”. Și chiar dacă sunt prezenți aici de sute de ani, niciodată nu uită din ce popor vrednic se trag.

[]

„Turneul la Sighișoara a fost pentru Ansamblul Mladost o plăcere. Ne-am simțit foarte bine, în special în serile în care am concertat, publicul a fost numeros și primitiv iar locația festivalului, chiar în centrul orașului vechi, a fost una deosebită. Am apreciat și faptul că fiecare dansator a primit ca suvenir cana cu emblema festivalului, locul de cazare a fost aproape de scenă și condițiile au fost bune.

O sugestie ar fi să programați spectacolele de dans după ora 17:00, când pe scenă nu este atât de puternic soarele, deoarece costumele populare sunt destul de groase și apare un disconfort pentru dansatori. Vă mulțumim pentru invitație și sperăm la o colaborare la fel de plăcută și pe viitor!”

Cristici Senadin, conducătorul Ansamblului AKUD “Mladost”, Timișoara

PREZENȚE ÎN FESTIVAL:

La scenă: Ansamblul AKUD „Mladost”, dans – Timișoara (Timiș)

Tătari

Tătarii au ajuns pentru prima dată la gura de vărsare a Dunării la mijlocul secolului al XIII-lea, la apogeul Hoardei de Aur. Despre Sari Saltuk Baba, dervișul trimis cu misiunea de a răspândi religia islamică, se spune că ar fi descălecat în Dobrogea în anul 1262. Iar la sfârșitul aceluși veac tătarii descendenți ai Hoardei Nogai se stabileau deja la Isaccea.

Tătarii crimeeni au fost aduși în Dobrogea de otomani după creșterea puterii Rusiei și ulterior a anexării Crimeei în 1783. Totuși, după Independența României din 1877-1878, între 80.000 și 100.000 de tătarii crimeeni s-au mutat în Anatolia, o migrație ce a continuat și după aceea.

Tătarii nogai nu sunt enumerați separat în recensămintele României. Majoritatea au emigrat în Turcia dar se estimează că încă mai trăiesc câțiva mii de tătarii nogai în Dobrogea, în special în orașele Mihail Kogălniceanu și Medgidia și în satele Lumina și Cobadin.

Slovaci și Cehi

În trecut, românii îi numeau pe slovaci „tăuți”, nume derivat din etnonimul maghiar „toth”, în vreme ce cehii primiseră numele de „pemi”, derivat din „bo-emieni”, pentru că cei dintâi care au ajuns în țara noastră veneau din Bohemia.

Până în anul 1990, în satele cehe s-au menținut ocupațiile tradiționale înfiripate încă de la întemeiere: cultivarea pământului (cereale, plante furajere), pomicultura (pruni, cireși, meri), creșterea animalelor (taurine, porcine) și meșteșugurile, în fiecare localitate existând: fierari-potcovari, tâmplari-lemnari, rotari, cizmari, croitori, morari (existau mori de apă); femeile se ocupau cu torsul și țesutul lânii, brodatul pe pânză, coaserea costumelor populare.

Ocupațiile principale ale slovacilor de la câmpie erau agricultura și meșteșugurile, iar ale celor de la munte, prelucrarea lemnului și creșterea animalelor.

Portul tradițional avea la bază țesături din fir de cânepă, in, dar și postav. Viața oamenilor, la țară, se ghida după sărbători, care erau considerate ca adevărate puncte cardinale, încadrate de cutume, superstiții și norme – cu conținut rațional sau fantasmagoric.

▶ UNIUNEA DEMOCRATĂ TURCĂ DIN ROMÂNIA

PREZENȚE ÎN FESTIVAL:

La scenă: Ansamblul „Delikanlilar”, dans – Constanța
Stand de prezentare

Turci

Anul acesta Uniunea Democrată a Turcilor din România a participat la festival cu aceeași deschidere pe care a avut-o de fiecare dată de a fi parte din „concertul” etniilor din România. A fost un minunat prilej de a-și face cunoscute dansurile, tradiția, obiceiurile și, totodată, de a se afla în mijlocul dezbaterilor privind starea minorităților din România. „Colaborăm foarte mult și avem și foarte multe programe comune, dar lucrul acesta trebuie să-l transmitem și majorității pentru ca tradițiile și cultura noastră să fie cunoscute, pentru că noi, într-un fel, suntem într-un tot unitar” sublinia Serin Turkoglu., președinta Comisiei de cultură a UDTR. Un astfel de festival este prețios pentru că, în afară de faptul că se pun în valoare dansul, portul, care bucură inimile tuturor, se mai pune în valoare și cultura fiecărei etnii în parte.

Aceasta s-a văzut cu precădere la standurile Uniunii unde, publicul a aflat tot felul de bucate, textile, țesături, ornamente, decorațiuni. Iar turcii ies în evidență, de fiecare dată, și prin minunatele baclavale care se topesc în gură. „În cadrul comisiei de cultură am dezbătut de mai multe ori această temă, festivalul Sighișoara este un exemplu, un pilon. Și am propus ca acest festival, în perioade diferite, să se desfășoare în regiuni diferite ale țării. Pentru că, până la urmă, Sighișoara este un nume, e cel mai mare festival, e primul festival. Dar, luând modelul Sighișoarei, să facem și în zona Dobrogea, și în Moldova, și în celelalte zone ale țării”.

„Noi am participat an de an la Proetnica. Pentru mine este cel mai mare festival și cel mai frumos, organizat în România și suntem mândri că și anul acesta am reușit să venim. Noi suntem de fapt o pată de culoare, suntem totodată punți culturale cu patria mamă. Pur și simplu, astăzi, oamenii din piață au simțit că Turcia a venit la Sighișoara prin tradiția și cultura noastră”

Serin Turkoglu, președinta Comisiei de cultură a UDTR

Ucrainenii

Ca de fiecare dată, prin costum, muzică, joc și tipologiile umane care au urcat pe scena festivalului, reprezentanții comunității ucrainene din România pot fi definiți astfel: pitorești și carismatici. Pe teritoriul țării, îi regăsim mai ales în județele de graniță cu Ucraina (Maramureș, Suceava și Tulcea), dar îi aflăm și în Banat. Îi unește pe toți același spirit deschis, același dinamism al prezenței scenice, aceeași bucurie de a trăi. Spectacolul și parada fiecărei zile au constituit punctul principal de atracție, în festival.

„La fel de important este faptul că am avut ocazia să prezentăm literatura noastră în limbile ucraineană și română, precum și cele patru reviste pe care le tipărim cu sprijinul Uniunii Ucrainenilor din România”, spunea vicepreședintele Uniunii, scriitorul Mihai Traistă. „Anual, reușim să scoatem de sub tipar în jur de 50 de titluri de literatură și publicistică, pe care le-am adus la Sighișoara și le-am prezentat în cadrul unui stand specializat”.

Ținând seama și de faptul că între elementele definitorii ale siglei organizației se regăsește și o carte deschisă, cu inscripția SUR, înțelegem cu atât mai mult apetența pentru promovarea prin cultură – în speță, prin cultura scrisă – a etnicilor ucraineni din România.

[]

„Ne-am bucurat să putem prezenta, la Sighișoara, cu prilejul Festivalului ProEtnica, valorile și tradițiile noastre ucrainene. Spre deosebire de edițiile anterioare, anul acesta am adus atenției publice din România folclorul din Ucraina. Meșterii populari ucraineni au avut prilejul să-și demonstreze valoarea și priceperea. Cred că unul dintre cele mai importante câștiguri ale prezenței noastre la Festivalul ProEtnica, ediția a XV-a, a fost participarea unui număr mai mare de tineri de etnie ucraineană, față de edițiile precedente. Ca să dau numai un exemplu: în cadrul standului cu meșteri populari a expus și o tânără de etnie ucraineană care are numai 16 ani!”

Mihai Traistă, vicepreședinte al Uniunii Ucrainenilor din România

▶ UNIUNEA UCRAINENILOR DIN ROMÂNIA

PREZENȚE ÎN FESTIVAL:

La scenă: : Vocile Ronei & Cervona Kalyna, cor, dans, muzică populară ucraineană - Rona de Sus (Maramureș)

Standuri meșteșugărești

Stand de prezentare

- ▶ Festivalul ProEtnica este un bun exemplu de mozaic interetnic. Pentru că dezvăluie bogata zestre culturală a comunităților: muzica, dansul, cărțile, filmele, meșteșugurile, arta culinară – cu alte cuvinte, exact acele diferențe care ne apropie. În interpretarea organizatorilor festivalului, ProEtnica este un fel de „*contraimage participativă și democratică la istoria neîncrederii și a autoizolării*”.

- ▶ Potrivit directorului festivalului, Volker Reiter, a existat o colaborare foarte constructivă cu cele peste 60 de instituții care au fost implicate în acest proiect cu peste 700 de participanți și un public de 15.000 de vizitatori. „*Acesta cred că este și secretul, care se transmite și publicului, că există înțelegerea, există armonia, un anumit constructivism în ceea ce facem și cum colaborăm și cu autoritățile, cu participanții și cu publicul, la urma urmei, și așa facem proiectul să meargă bine*”.

DIN PRESĂ

- ▶ Reporter: Care sunt temele conferințelor care vor avea loc? Volker Reiter: „Noi, încet-încet, facem primii pași spre internaționalizarea festivalului, protecția minorităților, politica internă și externă, în cazul acesta. Și avem o discuție, un panel direct după deschiderea festivalului, unde se va dezbate tema „Consolidarea păcii prin protecția minorităților în Europa” și să vedem mai multe abordări naționale și cred că un rezultat acolo va fi că protecția minorităților naționale în România este foarte bine rezolvată”

- ▶ Noutatea acestui an, la a XV-a ediție a Festivalului ProEtnica, o reprezintă deschiderea către exterior, către problematica relațiilor dintre minoritari și majoritari și a felului în care se armonizează diferențele în alte părți ale Europei. Între invitații ediției s-a aflat și Měto Nowak, reprezentant al Ministerului pentru Științe, Cercetare și Cultură al Germaniei, care a vorbit despre cele patru minorități din Germania - Sorabi, Danezi, Frisoni, Romi Sinti – și felul în care sunt integrate acestea în contextul majorității.

- ▶ Sighișoara este și în acest an o veritabilă „agora” a minorităților etnice din România. Ajuns la Ediția de Cristal – a XV-a – Festivalul ProEtnica aduce din nou în atenția publicului minunatele cântece, dansuri și costume tradiționale scoase din lăzile de zestre ale etniilor care conviețuiesc de sute de ani pe teritoriul de azi al României.

REALIZATORI CATALOG: Valentin Țigău - coordonator By Pilu - Graphics & Visual Design

! Proiect realizat cu sprijinul Municipiului Sighișoara și al Consiliului Local Sighișoara.
• Conținutul acestui proiect nu reflectă neapărat poziția Municipiului Sighișoara și nu implică nici o responsabilitate din partea acestuia.

- ▶ În perioada 17-20 august, cetatea medievală va fi gazda unor concerte în aer liber, expoziții de artă, dezbateri și conferințe care pun față în față, pentru al cincisprezecelea an consecutiv, 19 dintre cele 23 de etnii care conviețuiesc pe teritoriul României. Fiecare grup etnic vine la festival cu tradițiile care reprezintă etnia, indiferent dacă este vorba despre dansuri și cântece populare, costume sau mâncăruri tradiționale. În cadrul dezbaterilor se discută problemele legislative care apar, de la an la an, sau proiecte care ar putea încuraja păstrarea tradițiilor.

- ▶ Ca o noutate, în programul ediției de anul acesta a fost inclusă „Academia Interculturală de vară — ProEtnica”, în colaborare cu Asociația Divers, cu 15 de participanți din țările europene; aceasta va începe pe 16 august și va dura până pe 21 august 2017. Cele 19 minorități naționale vor fi prezente la ‘ProEtnica 2017 — Festival Intercultural Sighișoara’ cu peste 700 de participanți.

- ▶ A Pro Etnica fesztiválon a Romániában elismert hús kisebbségből 18 képviselteti magát különböző kulturális csoportokkal. Legtöbb közülük népi együttes. A segesvári vár színpadán több mint 60 zenés, táncos fellépés lesz. Itt lesznek a bolgárok, a makedónok, a zsidók, az albánok, a görögök, az ukránok, az örmények, a németek, a horvátok, a lipovánok, a magyarok, a rutének, a romák, a lengyelek, az olaszok, a szerbek, a törökök képviselői. Mindannyian népviseletben lépnek színpadra, ami rendkívül színessé és változatosá teszi a rendezvényt.

- ▶ ProEtnica versteht sich als Beitrag zur Friedensförderung in einer pluriethnischen, demokratischen Gesellschaft und hat sich zum Ziel gesetzt, Rumäniens Minderheitenpolitik als Vorbild auf europäischer Ebene bekannt zu machen. In diesem Jahr wird das Festival auch durch die Föderalistische Union Europäischer Nationalitäten (FUEN), das Institut für Auslandsbeziehungen (ifa) in Stuttgart und das Ministerium für Wissenschaft, Forschung und Kultur von Brandenburg unterstützt.

- ▶ Astăzi, de la ora 10.00, în Sala Barocă a Primăriei Sighișoara s-au întâlnit, la masa rotundă: Dialog Interconfesional, un rabin, un preot romano-catolic și un preot ortodox. Discuția a fost organizată și moderată de Aurel Vainer, președintele Federației Comunităților Evreiești din România – Cultul Mozaic. Potrivit moderatorului discuției, Aurel Vainer, ideea temei în jurul căreia s-au purtat discuțiile a fost sugerată de Patriarhul Daniel, aceasta fiind morala socială la îndemnul profeților în religiile monoteiste. „Din păcate, muftiul (cultului musulman) a fost și el de acord cu participarea, dar anumite motive din activitatea locală l-au împiedicat să vină”, a precizat Aurel Vainer.

- ▶ După ce, timp de 14 ani, ProEtnica a fost o manifestare primordial națională, în acest an, la ediția jubiliară, se fac primii pași spre internaționalizarea festivalului, cu parteneri externi precum FUEN (Federal Union of European Nationalities), Institutul pentru Relații externe din Stuttgart și Ministerul pentru Știință, Cercetare și Cultură al Landului Brandenburg al Republicii Federale Germane.

Organizator

INTERETHNISCHES JUGENDBILDUNGSZENTRUM
CENTRUL EDUCATIONAL INTERETNIC PENTRU TINERET

Coorganizator

CONSILIUL
JUDEȚEAN
MUREȘ

GUVERNUL ROMÂNIEI
DEPARTAMENTUL PENTRU
RELAȚII INTERETNICE
Diversitatea Reunește Identități

Finanzatori

MUNICIPIUL SIGHIȘOARA

MINISTERUL CULTURII ȘI
IDENTITĂȚII NAȚIONALE

Cu sprijinul

Botschaft
der Bundesrepublik Deutschland
Bukarest

LAND
BRANDENBURG
Ministerium für Wissenschaft,
Forschung und Kultur

Institut für
Auslandsbeziehungen

INSTITUTUL
CULTURAL
ROMÂN

FUEN

FEDERAL UNION OF EUROPEAN NATIONALITIES
FÖDERALISTISCHE UNION EUROPÄISCHER NATIONALITÄTEN
ФЕДЕРАТИВНОЇ СОЮЗ ЄВРОПЕЙСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИНСТІВ
UNION FÉDÉRALISTE DES COMMUNAUTÉS ETHNIQUES EUROPÉENNES

CNCR
Romano Kher
Centrul Național de
Cultură a Romilor

Parteneri Media

Radio
România

Radio
România
Antena Satelor

Radio
România
Actualități

Radio
România
Tg. Mureș

Radio
România
International

OBSERVATOR
CULTURAL

Deutsche Zeitung

AJ SM ER
EUROPA 21

AGENCIA NAȚIONALĂ DE PRESĂ
AGERPRES
Actualizează lumea.

Sponsori

ProEtnica
2017

Sponsor oficial:
CESIRO
ceramic producer